

05/03/99

מושב חוסן 15

J.T מעלה הגליל

25180

טל 04 9975188

053 205926

פקס 04 9972693

reshef-h@inter.net.il

הבנות "ענבי זעם" והגנרלים

"המטרה: הגנה על גבול הצפון", או למי ששכחו להוריד את הסיסמה הישנה, "הגנה על ישובי הצפון", כרזה שכזו מתנוססת, מאז ימי האלוף יוסי פלד בכל חדר אוכל ומשורר צבאי ביחידות העוסקות במלחמה בלבנון.

"קבוצות חמושות בלבנון לא יפתחו באש נגד ישראל, באמצעות טילי קטיושה או כל נשק אחר", כתוב בסעיף הראשון להבנות "ענבי זעם" דוגמא להשג מדיני, שיש לו השפעה בשטח, החופפת ומשלימה את מטרת שהייתנו בלבנון. "הבנות" אלה מנעו והגבילו, לא אחת, ידי לעבר ישובנו בצפון. גם ביום ראשון האחרון, כאשר הפציץ ח"א מטרת חיזבאללה בלבנון הקפיד שלא לפגוע באזרחים והחיזבאללה מצדו מהר להכריז על זבקותו "בהבנות" אלה, כך הוכח פעם נוספת השפעתם הממתנת של הבנות "ענבי זעם" המונעות, לא פעם, את גלישת המלחמה בלבנון לכדי פגיעה באזרחים, גם בישראל.

בתמורה חייב צה"ל להימנע מכל פגיעה באזרחים. משמעותה שצה"ל מוגבל מאד בהשבת אש לעבר גורמי חיזבאללה הפועלים, באופנים שונים ובניגוד להבנות מתוך הכפרים. אך צה"ל, מאז ומתמיד, בין בהבנות ובין בלעדהם, נימנע מלידות אל תוך ריכוזי אוכלוסין, גם בשל מערכת ערכיו המוסרית וגם מתוך חשש שידי לתוך כפרים עשוי לגרום ידי נגדי לישובנו. על אף זאת, גם היום, כאשר צה"ל מאתר במדויק ידי מתוך אוכלוסיה הוא משיב באש מדויקת להשתקת מקור הידי. השפעתם העיקרית של ההבנות היתה בפיתוח שיטות שיצמצמו פגיעה בשוגג! באזרחים וקשה למצוא בכך פגם. לאבדות צה"ל באזור הביטחון כמעט ואין קשר להגבלות אלה, מטען בדרך לחצביה, בתל קבע או בכרכום או היתקלות לא מוצלחת במיידון אינם תוצאה של הגנה מופרזת שהבנות "ענבי זעם" נותנים לאויב. צה"ל יכול להמשיך בכל דרך פעולה שימצא לנכון לפגוע באויב ובלבד שיהיה ממוקד ויצירתי.

ביום שלישי האחרון 2/3, האשים שר הביטחון משה ארנס בהופעתו ב"דוקו-מדיה" בערוץ 1, במשתמע, את הבנות "ענבי זעם" כגורם חלקי לכישלונות צה"ל והאשים את החיזבאללה בהפרתם אך שכח, משום מה, לספר שישראל הפרה אותם, עפ"י ועדת ה"הבנות", יותר פעמים מהחיזבאללה אגב גרימת מותם של כ-30 אזרחים לבנונים בשנת 98 בלבד. כאשר אמר במשך הראיון "אחרי הכל, מסרתנו להגן על ישובנו" האם לא היה ער לכך שהבנות אלה מסייעות להשגת מטרה זו?

דבריו של שר הביטחון, כמו גם של אלוף הפיקוד בראיון מקיף ל"מעריב" ביום שישי הקודמות לשינוי בהבנות הם היפוך יוצרות של תפקיד הצבא בדמוקרטיה. במקום שהיעד המדיני וביטחון האוכלוסיה יכתיבו לצבא את מיגבלותיו, יכתיב הצבא לדרג המדיני ולאזרחיו את צרכיו מתוך שאיפה ליותר "חופש פעולה" וכדי לממש זאת יהיה חייב, גם, להתנער ממגבלות מוסריות שתמיד היו נר לרגליו וחלק מכוחו ועוצמתו. קשה מאד להישתחרר מהרושם שמדובר בעצם בתרופים שאינם לעניין, לקהל שאינו מבין בדיוק מה משמעותם של הבנות אלו.